

Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer

---

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet 83 motionsyrkanden om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer i huvudsak från den allmänna motionstiden 2009. Av dessa yrkanden behandlas 34 förenklat eftersom samma eller i huvudsak samma frågor har behandlats av riksdagen tidigare under valperioden.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden och hänvisar bl.a. till pågående utrednings- och beredningsarbete.

I betänkandet finns 17 reservationer och 3 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Bakgrund	7
Utskottets överväganden	8
Övergripande frågor om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer	8
Ökad kompetens hos myndigheter att förebygga och utreda mäns våld mot kvinnor och barn	11
Utveckling av insatser riktade mot våldsutövare	13
Behandling för män som dömts för våld mot kvinnor samt sexualbrottsdömda	14
Förstärkt skydd för personer som utsätts för hot eller förföljelse	16
Rättigheter för barn som bevittnat våld	19
Barnahus	20
Sexualbrott	22
Myndighetssamverkan	26
Statistik	27
Motioner som bereds förenklat	28
Reservationer	29
1. Utgångspunkt för arbetet mot mäns våld mot kvinnor, punkt 1 (v, mp)	29
2. Årlig skrivelse angående åtgärder vidtagna för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, punkt 3 (s, v, mp)	30
3. Årlig redovisning av åtgärder mot våld och övergrepp mot barn, punkt 4 (s, v, mp)	30
4. Översyn av bestämmelserna om kvinnofrid, punkt 5 (s, v, mp)	31
5. Anslag till brottsofferjouren för hbt-personer, punkt 7 (s, v, mp)	32
6. Ökad kompetens hos myndigheter att förebygga och utreda mäns våld mot kvinnor, punkt 8 (s, v, mp)	33
7. Utveckling av insatser riktade till våldsutövare, punkt 9 (s, v, mp)	34
8. Behandling för män som dömts för våld mot kvinnor, punkt 10 (s, v, mp)	34
9. Översyn av livsvillkoren för kvinnor och barn som lever med skyddade identitetsuppgifter, punkt 12 (s, v, mp)	35
10. Intensivövervakning med elektronisk kontroll, punkt 14 (s, v, mp)	36
11. Lagstiftning mot stalkning, punkt 15 (s, v, mp)	37
12. Rättigheter för barn som bevittnat våld, punkt 18 (s, v, mp)	37
13. Barnahus, punkt 19 (s, v)	38
14. Målsägandebiträde för sexualbrottsoffer, punkt 21 (s, v, mp)	39
15. Klubbar, punkt 25 (s)	39
16. Myndighetssamverkan, punkt 26 (s, v, mp)	40
17. Statistik, punkt 27 (s, v, mp)	41

Särskilda yttranden	42
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 28 (s)	42
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 28 (v)	42
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 28 (mp)	42
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	43
Motion från allmänna motionstiden hösten 2008	43
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	43
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 28	52

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

- 1. Utgångspunkt för arbetet mot mäns våld mot kvinnor**
Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju381 yrkande 2.
Reservation 1 (v, mp)
- 2. Angående arbetet för att motverka hedersrelaterat våld**
Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju206 yrkande 3.
- 3. Årlig skrivelse angående åtgärder vidtagna för att bekämpa mäns våld mot kvinnor**
Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju235.
Reservation 2 (s, v, mp)
- 4. Årlig redovisning av åtgärder mot våld och övergrepp mot barn**
Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju387.
Reservation 3 (s, v, mp)
- 5. Översyn av bestämmelserna om kvinnofrid**
Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju221, 2009/10:Ju290 och 2009/10:A414 yrkande 6.
Reservation 4 (s, v, mp)
- 6. Utökning av fridsbestämmelserna till att även omfatta handlingar som kränker barns rätt till frid**
Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju400 yrkande 1.
- 7. Anslag till brottsofferjouren för hbt-personer**
Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju265 yrkande 20.
Reservation 5 (s, v, mp)
- 8. Ökad kompetens hos myndigheter att förebygga och utreda mäns våld mot kvinnor**
Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju396 yrkande 5.
Reservation 6 (s, v, mp)
- 9. Utveckling av insatser riktade till våldsutövare**
Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju265 yrkande 44.
Reservation 7 (s, v, mp)
- 10. Behandling för män som dömts för våld mot kvinnor**
Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju265 yrkande 43.
Reservation 8 (s, v, mp)

- 11. Åtgärder för att minska återfallsfrekvensen bland våldtäktsdömda**
Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju418.
- 12. Översyn av livsvillkoren för kvinnor och barn som lever med skyddade identitetsuppgifter**
Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju265 yrkandena 1 och 6.
Reservation 9 (s, v, mp)
- 13. Översyn av bestämmelser om skyddad identitet**
Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju360 och 2009/10:C377 yrkande 4.
- 14. Intensivövervakning med elektronisk kontroll**
Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju265 yrkande 2, 2009/10:Ju338, 2009/10:Ju381 yrkande 7 och 2009/10:Ju388.
Reservation 10 (s, v, mp)
- 15. Lagstiftning mot stalkning**
Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju379 yrkande 50 och 2009/10:Ju427 yrkande 25.
Reservation 11 (s, v, mp)
- 16. Utökad möjlighet att utfärda besöksförbud**
Riksdagen avslår motion 2009/10:So247 yrkande 2.
- 17. Möjlighet för landets kvinnojourer att begära handräckning**
Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju301.
- 18. Rättigheter för barn som bevittnat våld**
Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju291, 2009/10:Ju317, 2009/10:Ju381 yrkande 12 och 2009/10:Ju427 yrkande 30.
Reservation 12 (s, v, mp)
- 19. Barnahus**
Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju286, 2009/10:Ju372 yrkande 2, 2009/10:Ju397 yrkandena 1–3 och 2009/10:Ju400 yrkande 4.
Reservation 13 (s, v)
- 20. Utgångspunkter för arbete mot sexualbrott**
Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju258 yrkande 1, 2009/10:Ju265 yrkande 9 och 2009/10:Ju369 yrkande 2.
- 21. Målsägandebiträde för sexualbrottsoffer**
Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju265 yrkande 13.
Reservation 14 (s, v, mp)

22. Utredningsarbete angående sexualbrott

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju210 yrkande 1 och 2009/10:Ju265 yrkande 11.

23. Lagstiftning rörande sexualbrott

Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju402 yrkande 1.

24. Sexualbrott mot barn

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju265 yrkande 14 och 2009/10:Ju424 yrkande 3.

25. Klubbar

Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju259.

Reservation 15 (s)

26. Myndighetssamverkan

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju381 yrkandena 1 och 3 samt 2009/10:Ju396 yrkande 6.

Reservation 16 (s, v, mp)

27. Statistik

Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju265 yrkande 42.

Reservation 17 (s, v, mp)

28. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 19 januari 2010

På justitieutskottets vägnar

Thomas Bodström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Thomas Bodström (s), Inger Davidson (kd), Henrik von Sydow (m), Krister Hammarbergh (m), Margareta Persson (s), Ulrika Karlsson i Uppsala (m), Johan Linander (c), Elisebeht Markström (s), Johan Pehrson (fp), Karl Gustav Abramsson (s), Inge Garstedt (m), Christer Adelsbo (s), Helena Bouveng (m), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Otto von Arnold (kd) och Mehmet Kaplan (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas 83 motionsyrkanden i huvudsak från den allmänna motionstiden 2009. Av dessa behandlas 34 förenklat eftersom samma eller i huvudsak samma frågor har behandlats av riksdagen tidigare under valperioden. Dessa yrkanden återfinns i bilaga 2.

Bakgrund

Under hösten 2007 fattade regeringen beslut om en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39).

Handlingsplanen omfattar 56 åtgärder inom sex insatsområden som bedöms som viktiga var för sig men som också kompletterar varandra. Insatserna i handlingsplanen är generella, men särskilda insatser görs bl.a. för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. De sex insatsområdena är

- ökat skydd och stöd till våldsutsatta
- stärkt förebyggande arbete
- stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet
- utveckling av insatser riktade till våldsutövare
- ökad samverkan
- ökade kunskaper.

Ett sammansatt justitie- och socialutskott behandlade under våren 2008 regeringens skrivelse i betänkande 2007/08:JuSoU1 (rskr. 2007/08:167). I betänkandet behandlades även ca 190 motionsyrkanden. Det sammansatta utskottet konstaterade bl.a. att åtgärderna i regeringens handlingsplan sammantaget utgör en kraftfull höjning av de konkreta insatserna inom en lång rad samhällsområden för att bekämpa våld i nära relationer. Utskottet anförde vidare att de insatser som presenteras i handlingsplanen kommer att leda till en varaktigt höjd ambitionsnivå i kampen mot våldet.

Vid justitieutskottets behandling av allmänna motioner från 2008 konstaterade utskottet bl.a. att det pågick ett aktivt arbete vid ett flertal myndigheter med att genomföra åtgärderna i handlingsplanen samt att Brottsförebyggande rådet (Brå) fått i uppdrag att genomföra en uppföljning och utvärdering av handlingsplanen (bet. 2008/09:JuU21).

Av handlingsplanen framgår att regeringen avser att återkomma till riksdagen med en redovisning av hur arbetet har bedrivits.

Utskottets överväganden

Övergripande frågor om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avslår motionsyrkanden om att arbetet mot mäns våld mot kvinnor ska utgå från en könsmaktsförståelse, att ett samlat grepp ska tas för att motverka hedersrelaterat våld, att en årlig skrivelse om vilka åtgärder som vidtagits för att bekämpa mäns våld mot kvinnor ska sammanställas, att en årlig redovisning av samhällets åtgärder mot våld och övergrepp mot barn ska avlämnas, att en översyn av bestämmelserna om kvinnofrid ska göras samt att fredsbestämmelserna sträcks ut till att även omfatta barns rätt till frid och särskilda anslag till brottsofferjouren.

Jämför reservationerna 1 (v, mp), 2 (s, v, mp), 3 (s, v mp), 4 (s, v mp) och 5 (s, v, mp).

Motioner

Flera motioner tar upp frågan om utgångspunkter för arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. I motion Ju381 (mp) yrkande 2 anfördes att arbetet mot mäns våld mot kvinnor och barn ska utgå ifrån en könsmaktsförståelse. I motion Ju206 (m) yrkande 3 begärs att ett samlat grepp ska tas för att motverka hedersrelaterat våld. I motion Ju235 (s) yrkas att regeringen årligen bör lämna en skrivelse till riksdagen om vilka åtgärder som vidtagits för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. I motion Ju387 (s) anför motionärerna att regeringen bör överväga att avge en årlig redovisning av samhällets åtgärder mot våld och övergrepp mot barn.

Flera motioner berör också bestämmelserna om kvinnofrid. I motionerna Ju221 (s) och Ju290 (s) anfördes att bestämmelserna om grov kvinnofridskränkning behöver ses över. I den förstnämnda motionen anfördes att översynen bör göras med syftet att preskriptionstiden för de tidigaste handlingarna i en kedja av kränkningar inte blir ett hinder mot åtal och dom. I motion A414 (s) begärs i yrkande 6 att kvinnofridslagstiftningen ska stärkas på så sätt att handlingar där kvinnor luras att mot sin egen vilja exploateras i pornografiskt material beivras.

I motion Ju400 (s) yrkande 1 anfördes att brottsbalkens bestämmelse om fredskränkning bör utökas till att även omfatta handlingar som kränker barns rätt till frid.

I motion Ju265 (v), yrkande 20, begärs att regeringen ska rikta särskilda anslag till den nationella brottsofferjouren för hbt-personer.

Bakgrund

I budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 4) anför regeringen bl.a. följande.

Regeringen har genom de insatser som presenterats i handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor samt i handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål gett förutsättningar för en höjd ambitionsnivå i kampen mot mäns våld mot kvinnor. Särskilda medel har avsatts och ett antal uppdrag har beslutats för att främja myndigheternas arbete och stödja andra aktörer i dessa frågor. Brottsförebyggande rådet har fått i uppdrag att följa upp åtgärderna i handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Av budgetpropositionen framgår även att brottsbekämpning är en prioriterad fråga inom EU.

Av regleringsbrevet för 2009 avseende Brottsförebyggande rådet (Brå) framgår att rådet ska genomföra en uppföljning och utvärdering av regeringens handlingsplan avseende mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39). Uppdraget ska delredovisas den 31 januari 2010 och slutredovisas den 31 december 2010 till Regeringskansliet.

Av Åklagarmyndighetens regleringsbrev för 2010 framgår att Rikspolisstyrelsen har ett pågående uppdrag att, i samråd med Åklagarmyndigheten, ytterligare intensifiera sitt arbete för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, samt våld i samkönade relationer. Uppdraget ska slutredovisas senast den 28 februari 2010.

Sammansatta justitie- och socialutskottet behandlade motioner om hedersrelaterat våld i betänkande 2007/08:JuSoU1. Utskottet noterade att regeringen beslutat om ett uppdrag till länsstyrelserna om att fortsätta främja och lämna stöd till insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Sammansatta utskottet uttalade vidare att hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt problem som kräver specifika insatser från samhället. Utskottet såg därför positivt på de uppdrag som länsstyrelserna fått.

Av länsstyrelsernas regleringsbrev för 2009 framgår att länsstyrelserna har ett fortsatt uppdrag att motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

Av Ungdomsstyrelsens regleringsbrev för 2009 framgår att Ungdomsstyrelsen haft i uppdrag att under 2007 och 2008 genomföra utbildningar som syftar till att förebygga dels mäns våld mot flickor och unga kvinnor, dels hedersrelaterat våld och förtryck. Utbildningarna riktade sig främst till anställda i kommuner som har en samordnande och utvecklande roll för fritidsverksamhet, socialtjänst och skola. Enligt regleringsbrevet ska sådana insatser genomföras även under 2009 och 2010.

Av regeringens handlingsplan (skr. 2007/08:39) framgår att regeringen avser att utvärdera straffbestämmelserna om kvinnofridskränkning och grov kvinnofridskränkning i 4 kap. 4 a § brottsbalken. Sammansatta justitie- och socialutskottet uttalade i betänkande 2007/08:JuSoU1 att utskottet välkomnade regeringens initiativ. Utskottet har från Justitiedepartementet inhämtat att denna intention kvarstår.

Rikspolisstyrelsen har inom ramen för regeringens handlingsplan fått i uppdrag att ytterligare intensifiera polisens insatser inom området. Bland annat har Rikspolisstyrelsen genom projektet Brott i nära relationer arbetat fram gemensamma nationella metoder, utbildningar, erfarenhetsutbyte och information, stöd till lokalt utvecklingsarbete samt informationsspridning till allmänheten. Målet är att få fler att anmäla brott och att få brottsoffer att orka fullfölja rättsprocessen. Som ett led i arbetet har Rikspolisstyrelsen tillsammans med polismyndigheterna och åklagare utarbetat en handbok om brott i nära relationer. Syftet med handboken, som blev klar under 2009, är att beskriva de arbetssätt och åtgärder som Rikspolisstyrelsen vill framhålla för att förbättra polisens arbete med att utreda och förebygga brott i nära relationer.

I uppdraget som nämnts ovan ingick även informationsspridning till allmänheten. Syftet var att öka förtroendet för polisen så att fler brott i nära relationer anmäls. Informationsspridningen har skett genom upprättande av en särskild webbplats, annonsering i tidningar m.m. och kontakter med press och media.

Socialstyrelsen och länsstyrelserna har tillsammans under 2008–2009 genomfört en nationell tillsyn av socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Tillsynen har genomförts i 80 av landets kommuner. Tillsynen visar att allvarliga brister finns men också att utvecklingen går åt rätt håll i många kommuner (Våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld – Alla kommuners ansvar).

Nationellt centrum för kvinnofrid har utfärdat en rapport om Kvinnofridslinjens uppbyggnad och verksamhet (NCK-rapport 2009:1). Kvinnofridslinjen är en stödtelefon avsedd för den som utsatts för fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld och närstående till den som utsatts för sådant våld. Linjen drivs av Nationellt centrum för kvinnofrid på uppdrag av regeringen. I rapporten anges att behovet av en kvinnofridslinje är stort.

Nationellt centrum för kvinnofrid har även upprättat en rapport om våld i samkönade relationer (NCK-rapport 2009:2).

Utskottets ställningstagande

Den handlingsplan för att bekämpa måns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer som regeringen lade fram 2007 och som utskottet behandlade i betänkande 2007/08:JuSoU1 innebar att en samlad strategi lades fram på området. Utskottet ser mycket positivt på att regeringen i handlingsplanen tar samlade och konkreta

grepp för att förstärka arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Utskottet kan, som också gjorts vid behandling av föregående års allmänna motioner (bet. 2008/09:Ju21), konstatera att det pågår ett aktivt arbete vid ett flertal myndigheter för att genomföra åtgärderna i handlingsplanen. Brottsförebyggande rådet har vidare fått i uppdrag att genomföra en uppföljning och utvärdering av handlingsplanen. En delredovisning av uppdraget ska lämnas den 31 januari 2010.

Utskottet instämmer i vad som anfördes av det sammansatta utskottet vid behandlingen av handlingsplanen angående användningen av begreppet könsmaktsordning. Det sammansatta utskottet hänvisade därvid till integrations- och jämställdhetsministrarnas uttalande att regeringen valt att i handlingsplanen inte använda sig av begreppet könsmaktsordning, eftersom det finns många tolkningar av begreppet. Utskottet, som instämmer i regeringens bedömning, avstyrker motion Ju381 yrkande 2.

Vidare bör enligt utskottets uppfattning handlingsplanen bli föremål för uppföljning innan riksdagen uttalar sig om sådana principiella frågor som tas upp i Ju206 yrkande 3. Vad gäller yrkandena om årlig redovisning av samhällets insatser i arbetet mot våld mot kvinnor och övergrepp mot barn konstaterar utskottet att Åklagarmyndighetens redovisning för år 2009 bör avvaktas samt att även denna fråga har sådan karaktär att man bör invänta den utvärdering som kommer att göras av regeringens handlingsplan. Utskottet avstyrker därmed bifall till motionerna Ju235 och Ju387.

Utskottet konstaterar vidare att regeringen har för avsikt att företa en översyn av bestämmelserna om kvinnofrid. Detta arbete bör inte föregripas, varför motionerna Ju221, Ju290, A414 yrkande 6 och Ju400 yrkande 1 avstyrks.

Socialutskottet har i betänkande 2009/10:SoU1 behandlat regeringens förslag beträffande anslagen under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2010 (prop. 2009/10:1). I samband med detta avstyrkte socialutskottet ett yrkande om anslag till brottsofferjouren för hbt-personer. Justitieutskottet avstyrker motion Ju265 yrkande 20.

Ökad kompetens hos myndigheter att förebygga och utreda mäns våld mot kvinnor och barn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om tillkännagivande av att de som i sitt yrkesliv kommer i kontakt med frågor som rör våld mot kvinnor bör ges kontinuerlig utbildning.

Jämför reservation 6 (s, v, mp).

Motioner

I motion Ju396 (s) yrkande 5 anförs att de som arbetar med, eller i sitt yrkesliv kommer i kontakt med, frågor som rör våld mot kvinnor bör ges kontinuerlig utbildning i sådana frågor.

Bakgrund

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet fick i februari 2007 i uppdrag att utarbeta ett nationellt program för hälso- och sjukvården avseende omhändertagande av offer för sexualbrott. Syftet med uppdraget var att förbättra omhändertagandet av sexualbrottsoffer inom hälso- och sjukvården. Avsikten var bl.a. att utarbeta rutiner för hur provtagning och dokumentation ska genomföras för att rättsväsendets beslutsunderlag ska bli så fullständiga och ändamålsenliga som möjligt.

NCK avrapporterade till regeringen den 14 februari 2008 i form av skriften Handbok – Nationellt handlingsprogram för hälso- och sjukvårdens omhändertagande av offer för sexuella övergrepp. Handboken är utformad för att användas såväl inom hälso- och sjukvården som i rättsvårdande myndigheter.

Enligt 2010 års regleringsbrev för Socialstyrelsen ska myndigheten verka för att befintlig kunskap om socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld sprids till personalen inom socialtjänsten. Kunskapsstödet ska främst utgå från den vägledning till socialnämndens tillämpning av 5 kap. 11 § socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, som Socialstyrelsen enligt tidigare uppdrag (regeringsbeslut nr 24 2007-06-07) redovisade den 1 december 2009. Även annan befintlig kunskap ska spridas till personalen inom socialtjänsten. För att möta kommunernas efterfrågan på stöd ska kunskapsstödet tillgängliggöras på lämpligt sätt. Socialstyrelsen ska senast den 1 november 2010 redovisa hur man avser att långsiktigt arbeta med spridning och tillgängliggörande. Socialstyrelsen ska även enligt regleringsbrevet redovisa vilka behov kommunerna har av ytterligare kunskapsstöd på basis av en samlad bedömning inom ramen för Socialstyrelsens pågående uppdrag inom området våldsutsatta kvinnor och barn, detta för att kunna ge likvärdigt stöd och hjälp över hela landet till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld i enlighet med 5 kap. 11 § SoL.

Socialstyrelsen har upprättat allmänna råd om arbete med våldsutsatta kvinnor (SOSFS 2009:22). I dessa allmänna råd ges rekommendationer till stöd för socialnämndens verksamhet enligt socialtjänstlagen som rör kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående samt barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna.

Regeringen har gett Rikspolisstyrelsen i uppdrag att i samråd med Åklagarmyndigheten säkerställa att det inom varje polismyndighet finns tillgång till kvalificerad kompetens att förebygga och utreda mäns våld mot

kvinnor och våld riktat mot barn, t.ex. i form av särskilda familjevåldsenheter. Rikspolisstyrelsen redovisade detta uppdrag i samband med årsredovisningen för 2007.

Polismyndigheten i Skåne har fått ett särskilt uppdrag av regeringen att bygga upp en nationell modell för hur polisen kan anpassa lokaler och teknisk utrustning till våldsutsattas situation. Polisen i Stockholm har under 2008 inrättat ett relationsvåldscentrum (Polisens årsredovisning 2008).

Som nämnts ovan har Rikspolisstyrelsen i samarbete med polismyndigheterna arbetat fram en nationell handbok för arbete med brott i nära relationer. Avsikten med handboken är att beskriva hur polismyndigheter ska arbeta strukturerat med hot- och riskbedömningar i denna typ av ärenden. För att sprida kunskapen och få genomslag för frågan genomför polisen utbildningar inom hela organisationen. I polisutbildningen är Brotts i nära relation en kurs som motsvarar 7 högskolepoäng. Det har inrättats en vidareutbildning för utredare av brott i nära relationer som rör kvinnor och närstående. Vidare finns en barnutredarutbildning uppdelad på två steg med en tredje obligatoriskt återkommande kurs vart tredje år för barnförhållare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att insatser görs för att utbilda dem som i sitt arbete har att bemöta våldsutsatta samt att det inom polismyndigheterna skett förändringar i syfte att på ett bättre sätt bemöta denna grupp. Utskottet, som välkomnar dessa insatser, ser inte skäl att ställa sig bakom ett riksdagsinitiativ med den innebörd som efterfrågas i motionen och avstyrker motion Ju396 yrkande 5.

Utveckling av insatser riktade mot våldsutövare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om genomförande av förslagen i rapporten Mäns våldsutövande – barns upplevelser

Jämför reservation 7 (s, v, mp).

Motion

I motion Ju265 (v) yrkande 44 begärs att förslagen i rapporten Mäns våldsutövande – barns upplevelser bör utredas skyndsamt.

Bakgrund

Rapporten Mäns våldsutövande – barns upplevelser upprättades av Näringsdepartementet under 2006. Vissa av de frågor som tas upp i rapporten behandlades också i handlingsplanen (skr. 2008/09:39).

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser inte skäl att ställa sig bakom ett riksdagsinitiativ med den innebörd som efterfrågas i motionen och avstyrker därmed motion Ju265 yrkande 44.

Behandling för män som dömts för våld mot kvinnor samt sexualbrottsdömda

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om tillkännagivande av att alla män som utövat våld i nära relationer ska få tillgång till vård samt att ytterligare åtgärder ska vidtas i syfte att minska återfallsfrekvensen bland våldtäktsdömda.

Jämför reservation 8 (s, v, mp).

Motioner

I motion Ju 265 (v) yrkande 43 begärs att regeringen ska återkomma med förslag till hur alla män som utövat våld i nära relationer ska få tillgång till relevant behandling. Tidigare bedrev Kriminalvården ett samverkansprojekt med bl.a. polis, åklagare och socialtjänst i ett antal kommuner, som möjliggjorde att även män som inte fällts till ansvar för våldsbrott kunde ges möjlighet att genomgå behandling. Numera är myndighetens programverksamhet för relationsbrott endast öppen för dömda män.

I motion Ju418 (m) yrkas att ytterligare åtgärder ska vidtas i syfte att minska återfallsfrekvensen bland våldtäktsdömda.

Bakgrund

Kriminalvården arbetar sedan ett antal år med vetenskapligt kvalitetstestade programverksamheter för bl.a. sexualbrottsdömda och personer dömda för våld i nära relationer. Dessa program ska på vetenskaplig grund kunna påvisas ha effekt på risken för återfall i brott. Programmen syftar till förändrade attityder och beteenden, men det ingår även motivationshöjande moment i dem. Samtliga program ska granskas och godkännas av ett vetenskapligt råd, en ackrediteringspanel, för att säkerställa att programmen har vetenskapligt dokumenterade effekter på återfall i brott. Justitieutskottet har genomfört en uppföljning av Kriminalvårdens behandlingsprogram för

män som dömts för våld i nära relationer. Uppföljningen har publicerats i en rapport (Rapporter från riksdagen 2007/08:RFR9). Av rapporten framgår bl.a. att det vetenskapligt baserade och ackrediterade behandlingsprogrammet IDAP, som har använts inom kriminalvården sedan 2004, är föremål för en relativt snabb utbyggnad i landet.

Regeringen har i ett beslut den 11 september 2008 uppdragit åt Kriminalvården att genomföra en särskild satsning på åtgärder ägnade att öka insatserna för sexualbrottsdömda samt män som dömts för våld i nära relationer. En delredovisning av uppdraget lämnades till Regeringskansliet i oktober 2009 (dnr 2008-022650) och en slutredovisning ska lämnas den 1 april 2011. Av delredovisningen framgår att Kriminalvården under perioden genomfört en rad åtgärder. Bland annat har en riktad utbildning i programdelen brottsanalys för IDAP genomförts. Försöksverksamhet med tolk för sexualbrottsdömda klienter har genomförts, och brottsofferslussarbete har införts på sex anstalter med specialplatser för sexualbrottsdömda samt män dömda för partnervåld. Vidare nämns ökad säkerhet för våldsutsatta kvinnor och deras barn genom kartläggning av partnerkontaktarbetet i IDAP.

Enligt 12 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt, förkortad KvaL, är en intagen normalt skyldig att delta i den verksamhet och ha den sysselsättning som anvisas honom. Det är således obligatoriskt att delta i anvisad programverksamhet. I samband med behandlingen av motsvarande eller liknande motionsyrkanden har justitieutskottet i fråga om sanktionering av vägran att delta i viss verksamhet inhämtat följande från Kriminalvården (se bet. 2006/07:JuU7 s. 19).

Om en intagen absolut vägrar att delta i ett anvisat brotts- eller missbruksprogram, försöker anstaltspersonalen genom samtal motivera individen till insikt om behovet av deltagande. Det anses inte meningsfullt att ha med en helt omotiverad person i viss verksamhet, eftersom denne riskerar att förstöra för hela gruppen genom att avvika eller på annat sätt bete sig destruktivt. Deltagande i behandling och annan verksamhet kan påverka riskbedömningen och därigenom den intagnes möjligheter till utevistelser och anstaltsplacering. Däremot används inte varning och senareläggning av villkorlig frigivning när en intagen inte vill delta i viss verksamhet. Om en intagen däremot helt vägrar att delta i någon form av sysselsättning används ibland varning och senareläggning av villkorlig frigivning som sanktion.

Det sammansatta utskottet välkomnade de ökade insatser för sexualbrottsdömda samt män vilka dömts för våld i nära relationer som regeringen aviserade i handlingsplanen (bet. 2007/08:JuSoU1 s. 81). Utskottet uttalade att i syfte att fler av de dömda för brottslighet som avses i handlingsplanen ska bli föremål för insatser krävs att programverksamheterna görs tillgängliga för en större krets av Kriminalvårdens klienter, bl.a. de med ett annat modersmål än svenska. Utskottet uttalade att man delade regeringens uppfattning att det är angeläget att programverksamheter som riktar sig till män som dömts för sexualbrott och för våld i nära relationer blir föremål för fortsatt utveckling samt att de metoder som används för riskbe-

dömning av dessa klienter, och som bl.a. ligger till grund för beslut under verkställigheten, utvecklas vidare. Utskottet underströk att Kriminalvårdens uppdrag vad gäller programverksamhet endast omfattar dömda män. Vidare framhöll utskottet vikten av att män med kortare strafftider bereds möjlighet att genomgå behandling även om strafftiden är kortare än behandlingstiden. Utskottet underströk även betydelsen av att Kriminalvården och kommunerna samverkar så att samtliga män som dömts för våld i nära relationer kan erbjudas behandling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som konstaterar att flera åtgärder vidtagits i syfte att minska återfallsfrekvensen bland våldtäktsdömda, instämmer i det sammansatta utskottets uttalande att Kriminalvårdens uppdrag vad gäller programverksamhet endast bör omfatta dömda män (bet. 2007/08:JuSoU1). Utskottet avstyrker motionerna Ju265 yrkande 43 och Ju418.

Utskottet vill emellertid understryka vikten av att alla män som utövat våld får behandling oavsett om det sker inom ramen för kriminalvården eller inte.

Förstärkt skydd för personer som utsätts för hot eller förföljelse

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om bl.a. översyn av livsvillkoren för kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter, om rätt för kvinnor som tvingas fly från sitt hem att återvända för att hämta tillhörigheter, om översyn av bestämmelser om skyddad identitet, om användandet av intensivövervakning med elektronisk kontroll, om lagstiftning mot stalkning, om att möjligheten att utfärda besöksförbud utökas i de fall när barn bevittnat våld i hemmet och om att kvinnojourerna ges möjlighet att begära handräckning.

Jämför reservationerna 9 (s, v, mp), 10 (s, v, mp) och 11 (s, v, mp).

Motioner

I motion Ju265 (v) yrkande 1 begärs en översyn av livsvillkoren för kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter. Vidare begärs i samma motion, yrkande 6, att kvinnor som tvingas fly från sitt hem ska ha laglig möjlighet att få återvända för att hämta sina och eventuella barns personliga tillhörigheter i skydd av polis.

I Ju360 (m) begärs att bestämmelserna som rör skyddad identitet och tillämpningen av dessa ska ses över i sin helhet. I motion C377 (v) anförs i yrkande 4 att regeringen bör återkomma med förslag till lagstiftning som innebär att sekretesskydd inte ska försvåra möjligheterna att ta lån och betala av lån eller att hyra lägenhet.

Flera motioner tar upp frågan om användande av intensivövervakning med elektronisk kontroll, s.k. fotboja, vid besöksförbud. Sådana yrkanden framställs i motionerna Ju265 (v) yrkande 2, Ju338 (m) och Ju381 (mp) yrkande 7.

I två motioner framförs krav på lagstiftning mot stalkning: 2008/09: Ju379 yrkande 50 och Ju427 yrkande 25 (båda s). I motion Ju388 (s) yrkas att regeringen snarast ska lägga fram ett förslag om att förstärka besöksförbudet och öka tryggheten för brottsoffret. Detta kan enligt motionären ske genom att regeringen i enlighet med utredningen Stalkning – ett allvarligt brott (SOU 2008:81) föreslår en ny lag där kontaktförbud ska kunna förenas med förbud att vistas inom ett särskilt område. Elektronisk övervakning ska säkerställa att förbudet inte överträds utan att detta kommer till berörda myndigheters kännedom. I motion So247 (kd) yrkas att möjligheten att utfärda besöksförbud bör utökas i de fall barn bevittnat våld i hemmet (yrkande 2).

I motion Ju301 (s) begärs att möjligheten att ge landets kvinnojourer rätt att begära handräckning från polisen ses över.

Bakgrund

Den 1 september 2003 trädde ändringar i lagen (1988:688) om besöksförbud i kraft, som bl.a. innebär att besöksförbud kan avse den gemensamma bostaden och större geografiska områden än tidigare (prop. 2002/03:70, bet. 2002/03:JuU17, rskr. 2002/03:224).

Utredningen Förstärkt skydd för personer som utsätts för hot och förföljelse (Ju 2006:9), den s.k. Stalkningsutredningen, som tillsattes i juli 2006, avlämnade i september 2008 betänkandet Stalkning – ett allvarligt brott (SOU 2008:81). I betänkandet föreslås bl.a. att ett nytt brott, olaga förföljelse, införs. Vidare föreslås att lagen om besöksförbud ersätts med en ny lag om kontaktförbud och möjlighet att övervaka kontaktförbud elektroniskt. Utredningen föreslår även ett ökat skydd för personuppgifter och andra åtgärder för att skydda hotade och förföljda. Bland annat föreslås, i de fall kontaktförbud förenats med elektronisk övervakning, att skyddspersonen ska erbjudas att ha egen utrustning som larmar om förbudspersonen överträder kontaktförbudet och kommer i närheten. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Den som har utsatts för brott drabbas inte sällan även ekonomiskt av de konsekvenser som följer av brottet. Detta är en fråga som behandlas av Stalkningsutredningen. Utredningen konstaterar att brottsoffer kan kompenseras för sina kostnader på olika sätt men bedömer ändå att samhället i

vissa fall ska vara skyldigt att erbjuda brottsoffer ytterligare ekonomisk hjälp. Framför allt bör dessa brottsoffer, enligt utredningen, erbjudas ekonomiskt bistånd i större utsträckning, vilket de nuvarande bestämmelserna i socialtjänstlagen (2001:453) redan ger stöd för. Utredningen föreslår också att det bör övervägas om det ska införas en utökad skadeståndsskyldighet för gärningsmannen för de kostnader som uppkommer när brottsoffret skyddar sig mot ytterligare brottslighet. I det sammanhanget bör det också övervägas om samhället ska kunna ge viss ersättning för skyddsåtgärder, innan dess att gärningsmannens skadeståndsskyldighet har fastställts (s. 292).

Polisen har tagit fram ett nytt skyddspaket för hotade personer – Skydd av brottsoffer. Det nya skyddspaketet medför ett gemensamt nationellt arbetssätt vad gäller information och stöd till brottsoffer. Skydd av brottsoffer bygger på en obligatorisk information och stödjande del som består av information, säkerhetssamtal, motivationssamtal, övrig rådgivning till brottsoffer och samverkan med andra stödorganisationer. Vid behov byggs detta på med en teknisk del som kan bestå av en larmenhet med GPS-funktion, möjlighet till inspelning av telefonsamtal samt akustiskt larm.

Utskottets ställningstagande

Som nämnts ovan har den s.k. Stalkningsutredningen under 2008 lämnat betänkandet *Stalking* – ett allvarligt brott (SOU 2008:81). Utskottet ser positivt på många av de åtgärder som föreslås i betänkandet för att skydda de utsatta.

Utskottet konstaterar att det i den s.k. Stalkingutredningens uppdrag ingick att se över och lämna förslag som syftar till att underlätta vardagen för personer med skyddade personuppgifter. Även övriga frågor som motionärerna tar upp berörs av utredningen. Som framgår ovan har utredningen lämnat sitt betänkande vilket för närvarande bereds av Regeringskansliet. Utskottet, som inte vill föregripa regeringens beredningsarbete, avstyrker motionerna Ju265 yrkande 1–2 och 6, Ju360, C377 yrkande 4, Ju338, Ju381 yrkande 7, Ju379 yrkande 50, Ju427 yrkande 25, Ju388 och So247.

Utskottet ser inte heller att skäl föreligger för att i nuläget ställa sig bakom ett riksdagsinitiativ med innebörden att landets kvinnojourer ska ges rätt att begära handräckning från polisen. Utskottet avstyrker därmed även motion Ju301.

Rättigheter för barn som bevittnat våld

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om tillkännagivande av att barn som bevittnat våld ska betraktas som brottsoffer med ställning som målsägande samt att utreda om ett ombud för barnet ska förordnas vid misstanke om våld mot kvinnor i fall där barn förekommer. Jämför reservation 12 (s, v, mp).

Motioner

Flera motioner tar upp frågan om huruvida barn som bevittnat våld ska betraktas som brottsoffer och därmed ges ställning som målsägande med rätt till bl.a. biträde och att föra talan om skadestånd. Sådana yrkanden framförs i motionerna Ju317 (s), Ju381 (mp) yrkande 12 och Ju427 (s) yrkande 30.

I motion Ju291 (s) yrkas att regeringen bör överväga huruvida ett ombud för barnet ska förordnas vid misstanke om våld mot kvinnor i fall där barn förekommer.

Bakgrund

Den som har skadats till följd av brott kan kräva skadestånd av gärningsmannen. Vid sidan därav finns vissa möjligheter att av statsmedel få s.k. brottsskadeersättning. Förutsättningarna för det anges i brottsskadelagen (1978:413). Frågor om brottsskadeersättning prövas av Brottsoffermyndigheten. Om brottsskadeersättning betalas ut, övertar staten rätten att kräva skadestånd av gärningsmannen med motsvarande belopp. Genom en ändring av lagen som trädde i kraft den 15 november 2006 har barn som bevittnat våld mot en närstående möjlighet att få brottsskadeersättning (prop. 2005/06:166, bet. 2005/06:JuU19, rskr. 2005/06:293). Ändringen syftade bl.a. till att synliggöra dessa barn.

I samband med den ovan redovisade lagändringen ändrades också socialtjänstlagen (2001:453) genom att det slogs fast att barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är att anse som offer för brott. Enligt 20 kap. 8 § rättegångsbalken är målsägande den mot vilken ett brott är begånget eller som därav blivit förnärad eller lidit skada.

Av handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39) framgår att regeringen avser att under mandatperioden påbörja en översyn av brottsskadelagen (1978:413). Översynen ska särskilt beakta om stödet för barn som tvingas leva med våld inom familjen är tillräckligt. Därutöver avser regeringen att utvärdera om skyddet för dessa barn är tillräckligt starkt. Det sammansatta utskottet uttalade att det såg positivt på regeringens avsikt att tillsätta en utredning för att analysera och överväga

om möjligheten till brottskadeersättning för barn som bevittnat våld mot en närstående har inneburit att stödet till dessa barn har stärkts (bet. 2007/08: JuSoU1). Från Justitiedepartementet har inhämtats att avsikten att tillsätta en utredning kvarstår.

Utskottets ställningstagande

Det sammansatta utskottet behandlade liknande motionsyrkanden om att situationen att barn har bevittnat våld mot nära anhörig bör kriminaliseras och att barnet därmed ges ställning som målsägande i en brottmålsprocess (bet. 2007/08:JuSoU1). Det sammansatta utskottet hänvisade då till justitieutskottets behandling av liknande yrkanden våren 2007 (bet. 2006/07: JuU10 s. 20). Justitieutskottet redogjorde då för tidigare uttalanden i frågan. Dessa gick i huvudsak ut på att justitieutskottet inte ville utvidga målsägandebegreppet i de fall ett barn inte direkt utsatts för någon brottslig gärning. Justitieutskottet hänvisade också till att regeringen i propositionen gjorde bedömningen att ett barn som bevittnat men inte direkt utsatts för ett brott inte bör ges de processuella befogenheter som är förenade med målsägandeställning. Justitieutskottet vidhöll sin uppfattning i frågan och var således, i likhet med regeringen, inte berett att förespråka en ändring av den nuvarande processrättsliga systematiken. Inte heller det sammansatta utskottet var berett att vidta några åtgärder för att ändra målsägandebegreppet (bet. 2007/08 JuSoU1). Justitieutskottet vidhåller denna sin uppfattning. Utskottet vill poängtera vikten av att det i så väl polisrapporter som förundersökningar klart framgår om det finns barn som bevittnat våld.

Utskottet konstaterar att regeringens intention att se över brottskadelagen kvarstår. Detta arbete bör inte föregripas, varför utskottet avstyrker motionerna Ju291, Ju317, Ju381 yrkande 12 och Ju427.

Barnahus

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillkännagivande av att fler barnahus ska inrättas, om att Socialstyrelsen ska ges i uppdrag att utarbeta gemensamma riktlinjer för barnahusens arbete, om upprättande av gemensamma riktlinjer för barnahusens arbete och gemensamma kriterier för finansiering m.m. samt om översyn av den del av sekretesslagstiftningen som gäller för utbyte av information mellan myndigheter vilka deltar i stödet till barn.

Jämför reservation 13 (s, v).

Motioner

I motionerna Ju397 (s) yrkande 1 och Ju400 (s) yrkande 4 begärs att barnahus ska inrättas på fler orter i landet och därmed vara tillgängliga för alla barn som är i behov av deras verksamhet.

I motion Ju397 (s) yrkande 3 anförs att Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att utarbeta gemensamma riktlinjer för barnahusens arbete. I motion Ju372 (fp) yrkande 2 begärs att gemensamma kriterier för barnahus avseende t.ex. finansiering, huvudmannaskap och organisation tas fram.

I motion Ju397 (s) yrkande 2 anförs att den del av sekretesslagstiftningen som gäller för utbyte av information mellan myndigheter vilka deltar i stödet till barn som utsatts för brott bör ses över.

Motionärerna i Ju286 (s) anför att det är viktigt med en adekvat handläggning av ärenden om sexuella övergrepp mot barn. På grund av mörkertalen när det gäller vilka barn som är utsatta är det svårt att känna problematikens verkliga omfattning, och det är därför av stor vikt att forskningen på området prioriteras.

Bakgrund

I februari 2005 gav regeringen Åklagarmyndigheten tillsammans med Rikspolisstyrelsen, Rättsmedicinalverket och Socialstyrelsen i uppdrag att medverka till etablering av flera försöksverksamheter med samverkan under ett gemensamt tak vid utredningar kring barn som misstänks ha varit utsatta för allvarliga brott, t.ex. misshandel och olika former av sexuella övergrepp. Försöksverksamheten i s.k. barnahus pågick i enlighet med regeringsuppdraget under 2006–2007 på sex orter i landet. Uppdraget slutredovisades till regeringen i mars 2008 i form av en slutrapport. På samtliga orter har verksamheten permanentats.

Sammansatta justitie- och socialutskottet behandlade frågan om barnahus våren 2008 i betänkande 2007/08:JuSoU1 (s. 89). Utskottet noterade att den utvärdering som gjorts visade på en positiv inverkan på barnens situation och att fler barnahus hade startats genom egna initiativ av de berörda myndigheterna. Utskottet följde denna utveckling med tillfredsställelse och såg fram emot att arbetssättet skulle användas på fler orter i landet.

I ett beslut den 23 oktober 2008 uppdrog regeringen åt Rikspolisstyrelsen att, i samverkan med Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket och Socialstyrelsen, ta fram gemensamma nationella riktlinjer för samverkan vid utredningar kring barn som misstänks vara utsatta för brott. Av redovisningen i denna del ska framgå hur samverkan bör bedrivas och hur de problem som har identifierats ska hanteras på ett rättssäkert sätt. Av beslutet följer vidare att en utvärdering också ska göras av verksamheter där myndigheterna samverkar i gemensamma lokaler vid utredningar kring barn som misstänks vara utsatta för brott. En redovisning av den del av uppdraget som avser nationella riktlinjer har lämnats i september 2009 (POA-428-6530/08). Den del av uppdraget som gäller utvärdering ska redo-

visas senast den 15 december 2010. I delredovisningen föreslås gemensamma nationella riktlinjer för samverkan kring barn som misstänks var utsatta för brott. Målgruppen i de nationella riktlinjerna har utökats till att omfatta även barn som utsatts för människohandel eller kvinnlig könsstympning samt barn som lever med våld i familjen.

Utskottets ställningstagande

Justitieutskottet behandlade frågan om barnahus senast vid beredningen av 2008 års allmänna motioner (bet. 2008/09:JuU21). Utskottet konstaterade då att det vid flera tillfällen uttalat sig positivt om samverkan under ett gemensamt tak vid utredningar om barn som misstänks vara utsatta för allvarliga brott. Utskottet vidhöll denna uppfattning och uttalade att man med tillfredsställelse såg på den pågående utvärderingen av verksamheter där myndigheterna samverkar i gemensamma lokaler. Denna utvärdering kommer att redovisas den 15 december 2010. Vidare har en delredovisning med förslag till nationella riktlinjer redovisats. Utskottet vidhåller sin tidigare angivna positiva inställning till barnhusen. Utskottet, som inte vill föregripa det pågående arbetet, avstyrker motionerna Ju372 yrkande 2, Ju397 yrkande 1–3 och Ju400 yrkande 4.

Sexualbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om bl.a. fastställandet av en handlingsplan mot våldtäkt och sexuellt utnyttjande, om en nationell upplysningskampanj, om förordnande av målsägandebiträde för sexualbrottsoffer när förundersökningen inleds, om genomförande av Målsägandebiträdesutredningens förslag, om förundersökningar och utredningar beträffande sexualbrott, om översyn av sexualbrottslagstiftningen, om tilläggsdirektiv till den pågående utredningen, om översyn av praxis vad gäller våldtäkt mot barn och om handläggning av sexualbrott mot barn.

Jämför reservationerna 14 (s, v, mp) och 15 (s).

Motioner

I motionerna Ju258 (s) yrkande 1 och Ju369 (v, m, c, kd) yrkande 2 begärs att en handlingsplan mot våldtäkt och sexuellt våld ska upprättas. I motion Ju265 (v) yrkande 9 begärs att regeringen ska ta initiativ till en nationell upplysningskampanj vars syfte ska vara att minska antalet våldtäkter.

I motion Ju265 (v) yrkande 13 begärs att målsägandebiträde ska förordnas för sexualbrottsoffer redan när förundersökningen inleds. Vidare anförs att förslagen i den s.k. Målsägandebiträdeutredningen bör genomföras.

Några motioner tar upp frågor om förundersökningar och utredningsarbete beträffande sexualbrott. I motion Ju210 (m) yrkande 1 anförs att ett bra omhändertagande av och säkring av spår efter en misstänkt våldtäkt eller annat sexualbrott måste säkerställas. I motion Ju265 (v) yrkande 11 anförs att samordningsgrupper bör inrättas i storstäder för att underlätta polisens utredningsarbete vad gäller överfallsvåldtäkter.

I motion Ju402 (m) yrkande 1 begärs att sexualbrottslagstiftningen ska reformeras.

Några motioner tar upp frågor om sexualbrott mot barn. I motion Ju265 (v) yrkande 14 begärs att regeringen genom tilläggsdirektiv ska ge den pågående utredningen om sexualbrott i uppdrag att se över praxis vad gäller våldtäkt mot barn och komma med förslag till förändringar. I motion Ju424 (mp, c, fp, kd, v, m) yrkande 3 anförs att straffen för sexualbrott mot barn i många fall i praktiken är otillräckliga, ställt mot brottets allvar och konsekvenserna för brottsoffren.

I motion Ju259 (s) anförs att det är angeläget att agera mot klubbar.

Bakgrund

Regeringen har i juli 2008 gett en särskild utredare uppdraget att utvärdera tillämpningen av 2005 års sexualbrottsreform (dir. 2008:94). Av direktiven framgår bl.a. att syftet med utvärderingen är att följa upp och undersöka hur bestämmelserna har fungerat i praktiken och om syftet med reformen har uppnåtts. Utvärderingen ska särskilt fokusera på våldtäktsbrottet och de särskilda straffbestämmelserna om sexualbrott mot barn samt hur tillämpningen i dessa avseenden har fallit ut. Utredaren ska i denna del särskilt se över begreppet hjälplöst tillstånd. I utredarens uppdrag ingår vidare att utreda och ta ställning till om det nuvarande kravet på tvång som grund för straffansvar för våldtäkt bör ersättas med ett krav på bristande samtycke. Utredaren ska i denna del, oavsett ställningstagande i sak, lägga fram författningsförslag. Utredaren ska även analysera frågan om Sveriges tillträde till Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp och vilka lagändringar som i så fall kan krävas. Utredaren ska lämna förslag till de författningsändringar som utvärderingen eller uppdraget i övrigt ger anledning till. Uppdraget ska redovisas senast den 29 oktober 2010.

Regeringen har vidare tillsatt en utredning för att göra en översyn av påföljdssystemet för vuxna och unga lagöverträdare (dir. 2009:60). Utredningen ska lämna ett betänkande senast den 31 maj 2012.

Av Åklagarmyndighetens regleringsbrev för 2009 framgår att myndigheten ska redovisa de insatser som har genomförts när det gäller bekämpning av bl.a. vålds- och sexualbrott mot kvinnor och barn. Redovisningen ska

innehålla en samlad beskrivning av hur verksamheten inom respektive brottstyp har utvecklats och vilka verksamhetsresultat som har uppnåtts. Av samma regleringsbrev framgår att Rikspolisstyrelsen har fått i uppdrag att, i samråd med Åklagarmyndigheten, ytterligare intensifiera sitt arbete för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, samt våld i samkönade relationer. Uppdraget ska slutredovisas senast den 28 februari 2010.

Av Kriminalvårdens regleringsbrev för 2009 framgår att myndigheten ska genomföra en särskild satsning på åtgärder ägnade att öka insatserna för sexualbrottsdömda samt för män som dömts för våld i nära relationer. Uppdraget avser perioden 2008–2010. En delredovisning av uppdraget lämnades i oktober 2009, där bl.a. genomförda åtgärder presenteras. Uppdraget ska slutredovisas den 1 april 2011.

Enligt 1 § första stycket lagen (1988:609) om målsägandebitråde ska målsägandebitråde förordnas i mål om sexualbrott enligt 6 kap. brottsbalken, om det inte är uppenbart att målsäganden saknar behov av sådant biträde. Målsägandebitråde ska vidare förordnas i mål om brott mot liv eller hälsa enligt 3 kap. brottsbalken eller om brott mot frihet och frid enligt 4 kap. brottsbalken, på vilket fängelse kan följa, eller vid rån enligt 8 kap. 5 eller 6 § brottsbalken eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott, om det med hänsyn till målsägandens personliga relation till den misstänkte eller andra omständigheter kan antas att målsäganden har behov av sådant biträde. Slutligen ska målsägandebitråde förordnas i mål om annat brott på vilket fängelse kan följa, om det med hänsyn till målsägandens personliga förhållanden och övriga omständigheter kan antas att målsäganden har ett särskilt starkt behov av sådant biträde. Målsägandebitråde får inte förordnas sedan åklagaren har beslutat att allmänt åtal inte ska väckas eller att sådant åtal ska läggas ned.

Utredningen om målsägandebitråde presenterade sitt betänkande Målsägandebiträdet – Ett aktivt stöd i rättsprocessen i januari 2007 (SOU 2007:6). Utredningen har haft uppdraget att se över tillämpningsområdet för lagen om målsägandebitråde och att studera hur lagen används i förhållande till dess intentioner. En del av uppdraget har varit att tydliggöra målsägandebiträdets roll och arbetsuppgifter, dels i förhållande till målsägandens behov, dels i förhållande till andra aktörer i rättsväsendet. Utredningen lämnar en rad förslag till förbättringar. Bland annat framhåller utredningen att en avsikt med lagstiftningen om målsägandebitråde var att ge målsägande med störst behov av stöd ett juridiskt biträde i rättsprocessen. Utredningen har identifierat två grupper med särskilt stort behov av stöd och hjälp. Dessa är sexualbrottsoffer och barn. I fråga om målsägande som utsatts för sexuella övergrepp har det konstaterats brister i tillämpningen av lagstiftningen. Utredningen föreslår därför bl.a. en förändring av lagen om målsägandebitråde med innebörden att målsägande vid sexualbrott ska få en obligatorisk rätt till målsägandebitråde vid samtliga brottskategorier i 6 kap. brottsbalken utom sexuellt ofredande. Således ska det

vid sexualbrotten inte vara nödvändigt att bedöma om målsägande saknar behov av målsägandebitråde. Endast i ärenden där brottet rubriceras som sexuellt ofredande finns det enligt utredningen utrymme för en prövning av målsägandens behov av målsägandebitråde. Målsägandens eget val är emellertid avgörande för om målsägandebitråde ska förordnas. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Av 23 kap. 10 § rättegångsbalken framgår att alla som förhörs under en förundersökning, dvs. även en målsägande, ska ha rätt att ha ett biträde närvarande vid förhöret, om det kan ske utan men för utredningen (prop. 2007/08:47, bet. 2007/08:JuU11, rskr. 2007/08:131).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att den reformerade sexualbrottslagstiftningen nu varit i kraft och tillämpats sedan april 2005. Reformen innebar en rad nya och viktiga förändringar och att skyddet mot att utsättas för sexuella kränkningar stärktes. Redan när lagen infördes framhölls nödvändigheten av att fortlöpande följa utvecklingen på området och vara uppmärksam på om tillämpningen av lagen är ändamålsenlig och tillräcklig. Utskottet har tidigare (bet. 2008/09:JuU21) välkomnat att regeringen gett en särskild utredare i uppdrag att utvärdera tillämpningen av de nya reglerna. Av utredarens direktiv framgår bl.a. att utvärderingen särskilt ska fokusera på våldtäktsbrottet och de särskilda straffbestämmelserna om sexualbrott mot barn samt hur tillämpningen i dessa avseenden har fallit ut. Vidare framgår av direktiven att utredaren ska ta ställning till om det nuvarande kravet på tvång som grund för straffansvar för våldtäkt bör ersättas med ett krav på bristande samtycke. Uppdraget ska, som nämnts ovan, redovisas den 29 oktober 2010.

Utskottet kan också konstatera att Rikspolisstyrelsen har fått i uppdrag att, i samråd med Åklagarmyndigheten, ytterligare intensifiera sitt arbete för att bl.a. bekämpa mäns våld mot kvinnor. Likaså genomför Kriminalvården en särskild satsning på åtgärder ägnade att öka insatserna för sexualbrottsdömda samt för män som dömts för våld i nära relationer.

Utskottet ser även positivt på att regeringen tillsatt en utredning för att se över påföljdssystemet.

Utskottet anser att de vidtagna åtgärderna är tillräckliga och ser inte skäl att ställa sig bakom riksdagsinitiativ med den innebörd som efterfrågas i motionerna Ju258 yrkande 1, Ju265 yrkande 9, Ju369 yrkande 2, Ju210 yrkande 1, Ju265 yrkande 11, Ju402 yrkande 1, Ju265 yrkande 14, Ju286 och Ju424 yrkande 3.

Som nämnts ovan pågår beredningen av Målsägandebitrådeutredningens förslag. Utskottet, som inte vill föregripa regeringens arbete, avstyrker därmed motion Ju265 yrkande 13.

Utskottet ser inte heller skäl att ställa sig bakom ett riksdagsinitiativ med den innebörd som efterfrågas i motion Ju259 och avstyrker bifall till motionen.

Myndighetssamverkan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om myndighetssamverkan.
Jämför reservation 16 (s, v, mp).

Motioner

I motion Ju381 (mp) yrkande 1 anförs att myndighetssamverkan är en central del av arbetet mot mäns våld mot kvinnor och barn. Motionärerna anför bl.a. att i utredningen Slag i luften (SOU 2004:121) konstaterades att många av de myndigheter som fått uppdraget att samverka med frivilligorganisationer inte fullföljt detta samt att arbetet hos de samverkande myndigheter som granskats sällan haft en preventiv inriktning. I samma motion, yrkande 3, anförs att myndighetssamverkan måste stimuleras i frågor om mäns våld mot kvinnor och barn, hedersrelaterat våld samt våld i samkönade relationer.

I motion Ju396 (s) yrkande 6 anförs att ett starkare samarbete bör etableras mellan polis, åklagare, socialtjänst, kommun och landsting.

Bakgrund

I handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39) aviserade regeringen under åtgärd 49 att den avsåg att avsätta medel för att stödja utvecklingen av lokal samverkan för kvinnofrid i kommuner. Sammansatta justitie- och socialutskottet uttalade i samband med behandlingen av skrivelsen att utskottet såg positivt på att regeringen stöder utvecklingen av lokal samverkan för kvinnofrid i kommuner (bet. 2007/08: JuSoU1 s. 86).

Regeringen fattade den 28 augusti 2008 beslut om att bevilja länsstyrelserna 6 miljoner kronor i enlighet med vad som angetts i skrivelsen. Av regeringsbeslutet framgår att länsstyrelserna ska redovisa utbetalda medel, vad medlen har använts till samt om det avsedda målet för utvecklingsmedlen uppnåtts. Redovisningen av uppdraget ska samordnas av Länsstyrelsen i Stockholms län och delredovisas skriftligt den 31 mars 2010 till Regeringskansliet. Detsamma gäller slutredovisningen, som ska lämnas till Regeringskansliet senast den 30 april 2011.

I rekommendationer som gått ut till polismyndigheterna från Rikspolisstyrelsen anges att en kontinuerlig återkoppling bör ske mellan åklagare, polis och socialtjänst för att främja kompetensutveckling. Rikspolisstyrelsen har slagit fast en handlingsplan för samverkan mellan polis och kommun.

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade motioner med delvis samma innehåll vid beredningen av 2008 års allmänna motioner (bet. 2008/09:JuU21). I ställningstagandet angav utskottet att utskottet delade motionärernas inställning till vikten av ökad samverkan och konstaterade att frågor om utökad samverkan utgör ett särskilt insatsområde i regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39). Utskottet konstaterade därför med tillfredsställelse att regeringen beslutat att bevilja länsstyrelserna medel för att stödja utvecklingen av lokal samverkan för kvinnofrid i kommuner. Utskottet såg emellertid inte någon anledning för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionerna.

Utskottet har inte ändrat sin inställning och ser således inte heller nu skäl att ställa sig bakom utskottsinitiativ med den innebörd som efterfrågas i motionerna Ju381 yrkande 1 och 3 och Ju396 yrkande 6.

Statistik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att utveckla ett kodningssystem för brott som innebär att kvinnor misshandlas.

Jämför reservation 17 (s, v, mp).

Motion

I motion Ju265 (v) yrkande 42 anføres att Rikspolisstyrelsen bör ges i uppdrag att utveckla ett kodningssystem för brott där kvinnor över 15 år misshandlats och där gärningsmannens kön och relationen mellan gärningsman och offer framgår.

Bakgrund

Frågor om statistik om mäns våld mot kvinnor behandlades av det sammansatta justitie- och socialutskottet våren 2008 (bet. 2007/08:JuSoU1 s. 23). Utskottet anförde att det generellt gäller för de flesta typer av brott att mörkertalen är stora, särskilt när det gäller sådant våld som utövats av en person som offret har eller har haft en nära relation till. Sammansatta utskottet hänvisade till att justitieutskottet vid sin behandling av proposition-

nen Kvinnofrid bl.a. framhöll att det var mycket angeläget att förbättra kriminalstatistiken och ta fram ett nytt brottskodningssystem samt skapa möjligheter att följa flödet av ärenden inom rättsväsendet (prop. 1997/98:55, bet. JuU13). Vidare hänvisade sammansatta utskottet till att det enligt Justitiedepartementet pågår ett kontinuerligt arbete med att förbättra denna statistik.

När det gäller utvecklingsarbetet för att förbättra kriminalstatistiken framgår att rättsväsendets myndigheter arbetar med att ta fram ett nytt sätt att klassificera brott. Arbetet bedrivs inom ramen för Rättsväsendets informationsförsörjning (RIF). Med ett nytt sätt att klassificera brott kommer man bl.a. att kunna följa hanteringen av ett brott genom hela rättsväsendet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin uppfattning att det är mycket angeläget att förbättra kriminalstatistiken och ta fram ett nytt brottskodningssystem samt skapa möjligheter att följa flödet av ärenden inom rättsväsendet (senast bet. 2008/09:JuU21). Utskottet konstaterar att det inom ramen för Rättsväsendets informationsförsörjning (RIF) pågår ett utvecklingsarbete med att ta fram ett nytt sätt att klassificera brott. Enligt utskottets uppfattning bör arbetet inte föregripas genom ett riksdagsinitiativ. Utskottet avstyrker därför motion Ju265 yrkande 42.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som tar upp samma frågor eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Jämför särskilda yttranden 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som tas upp i bilaga 2 överensstämmer helt eller i huvudsak med yrkanden som behandlats tidigare under valperioden. Flertalet av dessa behandlades i betänkandena 2008/09:JuU21 eller 2007/08:JuSoU1. Riksdagen avslog motionsyrkandena. Utskottet ser ingen anledning att nu göra en annan bedömning.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Utgångspunkt för arbetet mot mäns våld mot kvinnor, punkt 1 (v, mp)

av Lena Olsson (v) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju381 yrkande 2.

Ställningstagande

Könsmaktsförståelsen är ett verktyg för att analysera den könsmaktsordning som upprätthåller ett förhållande som snedfördelar makt och inflytande i samhället på grund av kön. Samtidigt är feminismen ett verktyg för handling, en hjälp i arbetet för att frigöra oss från föreställningar om kön, där målet är ett jämställt samhälle. Kön och könsroller är sociala konstruktioner. Vi anser att de är begränsande för individen, såväl man som kvinna. Föreställningar om kön förhindrar människors utveckling genom att de sätter gränser för hur en man eller en kvinna kan bete sig inom ramen för vad som är socialt accepterat.

Könsmaktsförståelsen, som den presenteras i utredningen Slag i luften (SOU 2004:121), ställer frågor om våldets avsikter, och ser sambandet mellan fysisk och sexuell våldsutövning och andra former av kontrollerande beteende som våldsutövning och könsrelaterade kränkningar.

Regeringen bör i sitt vidare arbete med att bekämpa mäns våld mot kvinnor utgå från en könsmaktsförståelse.

2. Årlig skrivelse angående åtgärder vidtagna för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, punkt 3 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju235.

Ställningstagande

Regeringen har lagt fram en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor med många goda intentioner men fortfarande alltför få konkreta åtgärder. Vi kan se att en hel del förbättringar har skett sedan slutet av 1990-talet. Den förra regeringen tog flera initiativ till att förbättra situationen, men det finns fortfarande mycket mer att göra för att motverka mäns våld mot kvinnor.

Det är mycket svårt att få en överblick över vilka framsteg som görs och hur utvecklingen ser ut, eftersom frågan hanteras av ett flertal departement och myndigheter. Någon sammanställning finns inte att få. Vi anser att det, då frågan rör ett stort antal politikområden och är svår att få överblick över, krävs en redovisning i form av en årlig regeringsskrivelse till riksdagen över åtgärder vidtagna för att bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

3. Årlig redovisning av åtgärder mot våld och övergrepp mot barn, punkt 4 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju387.

Ställningstagande

En politik för barn och unga är att ha ett tydligt barnperspektiv för att försäkra sig om att andan i FN:s barnkonvention genomsyrar alla de åtgärder som rör barn. Särskilt viktigt är det för barn som utsätts för våld, övergrepp och psykisk misshandel liksom för barn som upplever våld i en nära relation. Barn i sådana situationer riskerar att få skador för livet.

Samhället har via lagstiftningen och socialtjänsten ansvar för att varje barn får stöd i rättsprocesser och hjälp att bearbeta traumatiska upplevelser. Under senare år har lagstiftningen skärpts och en rad andra åtgärder vidtagits, men fortfarande finns luckor i vad som kan behövas för att ytterligare stärka skyddet för barn.

Ansvaret för barns skydd hanteras av olika departement och myndigheter, vilket gör det svårt att få en överblick över utvecklingen. I en rapport som Barnombudsmannen nyligen släppte om hur barnkonventionen efterlevs är BO starkt kritisk till utvecklingen. BO:s bedömning är att om utvecklingen fortsätter i samma takt som nu så kommer inte regeringens och riksdagens mål om att leva upp till barnkonventionen på det nationella planet att uppnås.

Vi menar att frågan om barns skydd mot våld och övergrepp behöver bli bättre synliggjord. Myndigheternas statistik om utsatta barn behöver generellt förbättras så att det finns en tydlig bild av utvecklingen. För att riksdagen bättre ska kunna följa utvecklingen är det viktigt att regeringen överväger att upprätta en årlig redovisning av åtgärder som vidtagits mot våld och övergrepp mot barn. Denna redovisning bör ges i form av en årlig skrivelse till riksdagen.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

4. Översyn av bestämmelserna om kvinnofrid, punkt 5 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Ju221 och 2009/10:Ju290 samt avslår motion 2009/10:A414 yrkande 6.

Ställningstagande

Lagstiftningen om kvinnofrid har gällt under en längre tid. Ett problem i den befintliga lagstiftningen är tillämpningen av preskriptionstid för de enskilda gärningar som ligger till grund för grov kvinnofridskränkning.

När det gäller våld mot kvinnor är det många gånger inte de enskilda handlingarna i sig som beskriver och statuerar kvinnans utsatthet, utan det är systematiken med upprepade kränkningar. De flesta som utsätts för detta upplever det som en pågående process.

Lagstiftningen infördes för att det var svårt att inom det straffrättsliga regelsystemet tillräckligt beakta straffvärdet av ett upprepat, systematiskt kränkande handlande som i och för sig utgörs av ganska bagatellartade gärningar sedda var för sig.

Vid denna typ av brott dröjer det, typiskt sett, ofta lång tid från den första kränkningen tills en polisanmälan sker. Det är inte rimligt att preskriptionsfrågans oklarhet och tillämpning innebär att lagstiftningen inte får den effekt som var avsedd. Därför behövs en översyn av lagen om grov kvinnofridskränkning med syfte att preskriptionstiden för de tidigaste handlingarna i en kedja av händelser som utgör grov kvinnofridskränkning inte är ett hinder för åtal och dom. Det finns starka skäl att för att brottet ska anses perdurerande (som ett pågående brott) alternativt att preskriptionstiden för de enskilda gärningarna ska inträda först tio år från vart och ett av gärningstillfällena.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

5. Anslag till brottsofferjouren för hbt-personer, punkt 7 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju265 yrkande 20.

Ställningstagande

Studien Våldsamt lika och olika visar att endast ett fåtal hbt-personer har sökt hjälp när de varit utsatta för våld av en partner. Då har de oftast vänt sig till traditionella verksamheter som kvinnojour och brottsofferjour. Det råder på många håll en missuppfattning om att hbt-personer helst söker sig till sina "egna" organisationer för att få hjälp. Dessutom saknas det ett väl utbyggt nät av brottsoffermottagningar för hbt-personer runt om i landet.

RFSL (Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter) driver en brottsofferjour för hbt-personer. Brottsofferjouren är nationell och har kontakt med våldsutsatta hbt-personer via telefon, mejl och personliga besök.

Regeringen har i sin budget för 2010 inte avsatt riktade medel till brottsofferjouren. Jouren måste nu i stället ansöka om medel i konkurrens med en rad andra organisationer.

RFSL har en ovärderlig kompetens när det gäller att bemöta hbt-personer som utsatts för brott, oavsett om det handlar om partnervåld eller hatbrott.

Regeringen bör därför rikta särskilda anslag till den nationella brottsofferjouren för hbt-personer.

6. Ökad kompetens hos myndigheter att förebygga och utreda mäns våld mot kvinnor, punkt 8 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju396 yrkande 5.

Ställningstagande

Det är viktigt att en kontinuerlig utbildning i frågor som rör våld mot kvinnor ges till dem som arbetar med eller kommer i kontakt med dessa frågor i sitt arbete inom statliga myndigheter, kommuner, landsting och skolor.

Mäns våld mot kvinnor är ett globalt fenomen, som inget land, inget samhälle och inga befolkningsgrupper är immuna mot. Det är angeläget att se mäns våld mot kvinnor som en del av ett mönster. Att män använder våld som maktspråk har sitt ursprung i det ojämställda samhället. Detta synsätt står inte i motsättning till att män som använder våld också måste ses som individer som kan påverkas att förändra sitt beteende.

Det får ankomma på regeringen att genom regleringsbrev eller på annat sätt se till att de personer som i sitt arbete kommer i kontakt med dessa frågor får kontinuerlig utbildning på området.

7. Utveckling av insatser riktade till våldsutövare, punkt 9 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju265 yrkande 44.

Ställningstagande

Rapporten Mäns våldsutövande – barns upplevelser presenterades av den förra regeringen 2006. Rapporten är en kartläggning och beskrivning av verksamheter som syftar till att få män att sluta använda våld mot kvinnor och barn samt verksamheter riktade till barn som upplever mäns våld mot kvinnor i sin familj.

I verksamheter riktade till män finns i många fall stora brister när det gäller både säkerhet för kvinnor och barn och dokumentation, uppföljning och utvärdering. Rapporten föreslår därför bl.a. ett nationellt utvärderings- och utvecklingsprogram med syfte att utveckla modeller för dokumentation, uppföljning och utvärdering som på sikt kan genomföras nationellt. Trots att förslagen i rapporten är mycket angelägna har regeringen ännu inte gjort någon ansats att stödja förslagen i rapporten.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

8. Behandling för män som dömts för våld mot kvinnor, punkt 10 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju265 yrkande 43.

Ställningstagande

Att män som slår ska få adekvat behandling är en viktig del i arbetet med att stoppa och förebygga mäns våld mot kvinnor och barn. Det är dock viktigt att behandlingens innehåll diskuteras ingående. Vidare är uppföljning och utvärdering av behandlingsprogrammets effektivitet central. Den våldsutsatta kvinnans och eventuella barns säkerhet under behandlingsperioden måste alltid stå i fokus. Tyvärr är det många våldsutövande män som inte har möjlighet till någon form av behandling över huvud taget.

Kriminalvården har tidigare bedrivit samverkansprojekt med bl.a. polis, åklagare och socialtjänst i ett antal kommuner. Denna samverkan har ofta inneburit att både män som är dömda för relationsvåld och män som inte är dömda har genomgått behandlingsprogram tillsammans. Det har bl.a. inneburit att män kunnat påbörja behandling på frivårdskontor i väntan på domslut. Kriminalvården har dock beslutat att myndighetens programverksamhet för relationsbrott endast ska vara öppen för dömda män. Att män som inte är dömda för våld i nära relationer inte har tillgång till relevant behandling är en stor brist som måste åtgärdas.

Regeringen bör återkomma med förslag på hur alla män som utövat våld i nära relationer ska få tillgång till relevant behandling.

9. Översyn av livsvillkoren för kvinnor och barn som lever med skyddade identitetsuppgifter, punkt 12 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju265 yrkandena 1 och 6.

Ställningstagande

Problemen som drabbar våldsutsatta kvinnor och barn är komplexa. Detta gäller särskilt de kvinnor och barn som tvingas leva med skyddad identitet. En rad svårigheter uppstår i vardagen för de kvinnor som tvingas fly från närstående män. Det kan handla om att kvinnan alltid får förseningsavgifter då räkningarna kommer till hennes adress för sent, eftersom posten vidarebefordras via Skatteverket. Vidare blir det svårt för den kvinna som har skyddad identitet att hyra en lägenhet eller till och med att skaffa ett betalkort.

Myndigheterna har ofta problem med att hantera frågor om skyddade personuppgifter. Flera kvinnor vittnar om hur de tillsammans med sina barn tvingas flytta gång på gång och hur påfrestande detta är, inte minst för barnen. Det finns exempel på barn som bytt namn så många gånger att de inte längre kommer ihåg vad de heter. Vidare får kvinnor som lever med skyddad identitet ofta ekonomiska problem på grund av sjukskrivning eller att det är svårt att ha kvar ett arbete när man är på ständig flykt. Misshandlade och förföljda kvinnors och barns rättigheter och möjligheter att leva ett dragligt liv ska inte hänga på att en enskild handläggare har nödvändig kompetens.

En översyn bör göras av livsvillkoren för de kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter i syfte att förbättra deras situation. Översynen bör resultera i förslag på nödvändiga förändringar.

Vidare bör kvinnor som tvingats fly från eller som har lämnat sin man, och känner fruktan för våld eller hot om våld från honom, ha laglig rätt att återvända till sitt hem för att hämta sina och eventuella barns personliga tillhörigheter i skydd av polis.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

10. Intensivövervakning med elektronisk kontroll, punkt 14 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Ju265 yrkande 2, 2009/10:Ju381 yrkande 7 och 2009/10:Ju388 samt avslår motion 2009/10:Ju338.

Ställningstagande

Stalkningsutredningen (SOU 2008:81) föreslår en ny lag om kontaktförbud. Ett kontaktförbud ska enligt utredningen kunna förenas med elektronisk övervakning. Vi anser att de personer som vid upprepade tillfällen har överträtt ett besöksförbud bör förses med elektronisk övervakning, dvs. en fotboja med gps-sändare. Det skulle kunna fungera som ett larm både till brottsoffret och till polisen. Självfallet är det viktigt att besöksförbud i kombination med elektronisk fotboja inte ersätter andra riskbedömningsått-

gärder och på så sätt invaggar den utsatta kvinnan i en falsk trygghet. Åtgärden bör i stället ses som ett komplement som syftar till att förstärka skyddet för kvinnan.

Regeringen bör lägga fram förslag om att besöksförbud ska kunna kombineras med elektronisk övervakning.

11. Lagstiftning mot stalkning, punkt 15 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ju379 yrkande 50 och 2009/10:Ju427 yrkande 25.

Ställningstagande

År 2006 publicerade Brottsförebyggande rådet en rapport om stalkning i vilken konstateras att nästan var tionde person någon gång har blivit utsatt för stalkning. De flesta som utsätts är kvinnor, och det vanligaste är att gärningspersonen är bekant med offret.

Vissa delar av sådant beteende kan redan i dag lagföras under olika rubriceringar, t.ex. olaga hot, ofredande eller misshandel. Stalkningsutredningen föreslår i sitt betänkande bl.a. en kriminalisering av stalkning. Vi menar att begreppet stalkning bör införas som en ny brottsrubricering. Återkommande hot och förföljelser bör bedömas samlat och bestraffas strängare än de enskilda brott som det i dag kan dömas för.

Regeringen bör snarast återkomma med förslag till en sådan lagreglering.

12. Rättigheter för barn som bevittnat våld, punkt 18 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Ju317, 2009/10:Ju381 yrkande 12 och 2009/10:Ju427 yrkande 30 och avslår motion 2009/10:Ju291.

Ställningstagande

Under föregående mandatperiod stärktes skyddet för barn som bevittnat våld. Socialtjänstens stöd för barnen förtydligades. Barn som bevittnat våld i nära relationer gavs möjlighet till skadestånd. Vi menar att det nu är viktigt att gå vidare med att se om det går att förstärka barns skydd ytterligare. Barn är särskilt utsatta då de lever i en familj där det förekommer våld och hot.

I opposition drev de borgerliga partierna krav på att ytterligare stärka våldsdrabbade barns ställning. Vi anser att det är hög tid att gå från ord till handling. Vi vill utreda om det ska vara kriminaliserat att utsätta barn för att bevittna våld av och mot närstående. Det skulle innebära att barnet får status som brottsoffer, vilket kan bidra till att synliggöra barnen och deras behov av hjälp och stöd.

Det får ankomma på regeringen att återkomma med förslag på lagstiftning på området.

13. Barnahus, punkt 19 (s, v)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Ju286, 2009/10:Ju397 yrkandena 1–3 och 2009/10:Ju400 yrkande 4 och avslår motion 2009/10:Ju372 yrkande 2.

Ställningstagande

Tillkomsten av barnahus har inneburit att stödet till barn som farit illa förbättrats. Det visar en utvärdering som genomförts. Barnahusen har inneburit en bättre samordning mellan myndigheterna i arbetet med att stödja barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp, även om det fortfarande finns problem.

Genom myndigheternas samverkan inom barnahus behöver barnet inte berätta om det svåra onödigt många gånger och för olika människor. En person, som är expert på att prata med barn, samtalar med barnet. De andra myndigheterna kan följa samtalet via hörsnäckor och en tv-skärm. Myndigheterna kan ta ett bättre helhetsgrepp för insatser som ger barnet stöd, skydd och behandling. Barnahus ger också samlad kunskap och kompetens, där de vuxna i olika yrkesroller kan lära av varandra om vad som är ett bra bemötande av barn.

I dag riktar sig verksamheten i huvudsak till barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp. Nästa steg borde vara att verksamheten också erbjuds barn som bevittnat våld och övergrepp i nära relationer.

Nu när utvärderingen är klar är det dags att ta nästa steg och etablera fler barnahus i hela landet. Arbetet med att utveckla barnahus måste ske lokalt och regionalt, men regering och riksdag bör stimulera till fler barnahus.

Det bör ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

14. Målsägandebitråde för sexualbrottsoffer, punkt 21 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju265 yrkande 13.

Ställningstagande

Det initiala bemötandet av brottsoffer är mycket viktigt. Sexualbrottsoffer har behov av tydlig information om lagstiftning och möjligheter till stöd och hjälp under hela rättsprocessens gång.

Vi anser att det är viktigt att de som utsätts för sexualbrott får ett juridiskt biträde redan vid början av polisutredningen. För att skapa trygghet och stärka sexualbrottsoffers ställning bör därför ett målsägandebitråde förordnas redan när förundersökning inleds. Regeringen bör genomföra förslagen i den s.k. Målsägandebiträdesutredningen.

15. Klubbar, punkt 25 (s)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju259.

Ställningstagande

Enligt ordningslagen (1993:1617) är det förbjudet att anordna offentlig pornografisk föreställning. Den som bryter mot förbudet kan straffas med böter eller fängelse upp till sex månader. Det finns även en straffrättslig lagstiftning för att motverka kriminell verksamhet i form av t.ex. koppleri och köp av sexuella tjänster, som kan förekomma i anslutning till s.k. stripp-, porr- eller sexklubbar.

Det är angeläget att agera mot strippklubbar som en del av ett brottsförebyggande arbete även mot prostitution och annan kriminell verksamhet. Ordningslagen bedöms ofta som otydlig eller otillräcklig för de problem som finns. Det är nu dags för en ny översyn för att fastställa om dagens regelverk är tillräckliga.

Regeringen bör därför ta initiativ till en översyn av bestämmelserna på området.

16. Myndighetssamverkan, punkt 26 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2009/10:Ju381 yrkandena 1 och 3 samt 2009/10:Ju396 yrkande 6.

Ställningstagande

Ett starkare samarbete bör etableras mellan polis, åklagare, socialtjänst, kommun och landsting kring frågor om våld mot kvinnor. En sådan samverkan bör också stimuleras i frågor om hedersrelaterat våld samt våld i samkönade relationer.

Ett bra exempel på myndighetssamverkan är den som Malmö stad bedriver inom sitt kvinnofridsprogram. Där inhyses i ett och samma hus verksamhet för bl.a. polis, åklagare, sjukvård, kriscentrum för kvinnor och barn och kriscentrum för män. Detta exempel bör tillämpas i övriga delar av Sverige, men även med ökade inslag av förebyggande verksamhet mot mäns våld.

Vi anser att myndighetssamverkan är en oerhört central del av arbetet mot mäns våld mot kvinnor och barn.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

17. Statistik, punkt 27 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju265 yrkande 42.

Ställningstagande

Ett stort problem med dagens statistik, som även uppmärksammats av riksdagens justitieutskott, är att det inte går att se om kvinnan blivit misshandlad av en närstående man, t.ex. pojkvän eller sambo, eller av någon annan bekant. På så sätt osynliggörs en stor del av mäns våld mot kvinnor.

För att vi ska få mer kunskap om mäns våld mot kvinnor och hur utvecklingen ser ut över tiden är det nödvändigt med statistik som redovisar vem det är som misshandlat henne och vilken relation kvinnan har till förövaren. Sedan 2008 är det möjligt att se hur många av misshandelsbrotten som begicks inomhus av en bekant i nära relation mot en kvinna som var 18 år eller äldre. Könet på gärningsmannen är dock fortfarande inte möjligt att utläsa ur statistiken.

FN:s kommitté för avskaffande av diskriminering av kvinnor uppmanar Sverige att samla in omfattande statistik uppdelad på kön, ålder och våldstyp samt förhållandet mellan gärningsmannen och brottsoffret när det gäller våld mot kvinnor.

Regeringen bör därför ge i uppdrag till Rikspolisstyrelsen att utveckla ett kodningssystem för brott där kvinnor över 15 år misshandlats där könet på gärningsmannen och relationen mellan gärningsman och offer framgår.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 28 (s)

Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s) och Kerstin Haglö (s) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller motionsförslagen hänvisar vi till tidigare ställningstaganden av socialdemokratiska företrädare i motsvarande frågor i betänkandena 2007/08:JuSoU1 och 2008/09:JuU21. Vi vidhåller de synpunkter som framförts i de sammanhangen men avstår från att i förekommande fall på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 28 (v)

Lena Olsson (v) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller motionsförslagen hänvisar vi till tidigare ställningstaganden av Vänsterpartiets företrädare i motsvarande frågor i betänkandena 2007/08:JuSoU1 och 2008/09:JuU21. Vi vidhåller de synpunkter som framförts i de sammanhangen men avstår från att i förekommande fall på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 28 (mp)

Mehmet Kaplan (mp) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller motionsförslagen hänvisar vi till tidigare ställningstaganden av Miljöpartiets företrädare i motsvarande frågor i betänkandena 2007/08:JuSoU1 och 2008/09:JuU21. Vi vidhåller de synpunkter som framförts i de sammanhangen men avstår från att i förekommande fall på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motion från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Ju379 av Mona Sahlin m.fl. (s):

50. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagstifta mot stalkning.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Ju206 av Magdalena Andersson (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett samlat grepp för att motverka hederskultur.

2009/10:Ju210 av Mats G Nilsson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa bra omhändertagande och säkring av spår efter misstänkt våldtäkt eller annat sexualbrott.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa obligatorisk vård för sexualbrottsdömda.

2009/10:Ju221 av Marie Nordén (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av lagen om grov kvinnofridskränkning.

2009/10:Ju235 av Raimo Pärssinen och Lars U Granberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en årlig skrivelse till riksdagen över samhällets åtgärder mot mäns våld mot kvinnor.

2009/10:Ju250 av Annika Qarlsso (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att varje sexuell handling som inte bygger på samtycke ska vara straffbar.

2009/10:Ju258 av Carina Hägg (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en handlingsplan mot våldtäkt och sexuellt våld.

2009/10:Ju259 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om porrklubbar.

2009/10:Ju265 av Eva Olofsson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av livsvillkoren för kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör lägga fram förslag om att besöksförbud ska kunna kombineras med elektronisk övervakning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att våldsutsatta kvinnor bör ha rätt till särskilda kontaktpersoner inom polisen och socialtjänsten.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kvinnor som tvingats fly från sitt hem bör ha laglig möjlighet att få återvända för att hämta sina och eventuella barns personliga tillhörigheter i skydd av polis.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en nationell upplysningskampanj som syftar till att minska antalet våldtäkter.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en oberoende kommission för att kartlägga brister i förundersökningar om våldtäkt.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samordningsgrupper mot överfallsvåldtäkter i storstäderna.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förordna målsägandebiträde för sexualbrottsoffer.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge ett tilläggsdirektiv till den pågående utvärderingen av den nya sexualbrottslagen som syftar till att se över praxis vid våldtäkt mot barn samt komma med förslag till förändringar.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell kostnadsberäkning av mäns våld mot kvinnor och barn.

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett handlingsprogram för hur homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt) som drabbas av partnervåld ska få relevant stöd och hjälp.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör rikta särskilda anslag till den nationella brottsofferjouren för hbt-personer.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inrättande av familjevårdsenheter över hela landet.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samarbete och inrättande av s.k. barnahus i alla större kommuner i landet.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barnahusens verksamhet också ska erbjudas barn som bevittnat våld och övergrepp i nära relationer.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge i uppdrag till Rikspolisstyrelsen att utveckla ett kodningssystem för brott där kvinnor över 15 år misshandlats och där könet på gärningsmannen och relationen mellan gärningsman och offer framgår.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till hur alla män som utövade våld i nära relationer ska få tillgång till relevant behandling.
44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skyndsamt beredning av förslagen i rapporten Mäns våldsutövande – barns upplevelser.

2009/10:Ju269 av Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lagstiftning med krav på samtycke.

2009/10:Ju286 av Carin Runeson och Peter Hultqvist (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sexuella övergrepp mot barn.

2009/10:Ju288 av Eva-Lena Jansson och Luciano Astudillo (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur begreppet grov oäktsamt våldtäkt kan införas i sexualbrottslagen.

2009/10:Ju290 av Billy Gustafsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga en översyn av preskriptionstiden vid grov kvinnofridskränkning.

2009/10:Ju291 av Billy Gustafsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga införande av barnombud när barn är att betrakta som brottsoffer.

2009/10:Ju297 av Anne Marie Brodén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nollvision för våld mot kvinnor.

2009/10:Ju301 av Louise Malmström och Matilda Ernkrans (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att ge landets kvinnojourer rätt att begära handräckning från polisen.

2009/10:Ju310 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Margareta Pålsson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försöksverksamhet med ny teknik i syfte att stärka kvinnors säkerhet med hjälp av s.k. lokator.

2009/10:Ju317 av Marina Pettersson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda om barn som bevittnar våld ska betraktas som brottsoffer och vara målsägande.

2009/10:Ju338 av Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elektronisk utrustning också för skyddspersoner.

2009/10:Ju348 av Yvonne Andersson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att farmakologisk behandling i kombination med psykologisk och social terapi ska användas för att en dömd pedofil ska få villkorlig frigivning.

2009/10:Ju357 av Jessica Polfjärd (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör se över om barnahus bör bli ett permanent inslag i varje län och om barnahusen ska ha gemensamma minimikriterier.

2009/10:Ju358 av Jessica Polfjärd (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kravet på fotboja vid besöksförbud till följd av stalkning.

2009/10:Ju360 av Inger René och Marietta de Pourbaix-Lundin (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skyddad identitet.

2009/10:Ju362 av Chatrine Pålsson Ahlgren (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra i lagtexten så att pepparsprej inte likställs med skjutvapen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagen för innehav av pepparsprej eller annan lämplig skyddssprej blir mindre restriktiv för våldsutsatta kvinnor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att principen ska vara den att den kvinna som blivit våldsutsatt själv ska få välja om hon vill inneha pepparsprej.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bra utbildning bör ges till kvinnor som fått tillstånd om hur och när pepparsprej får användas och är lämpligt att använda.

2009/10:Ju363 av Chatrine Pålsson Ahlgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att farmakologisk behandling i kombination med psykologisk och social terapi ska användas för att en dömd pedofil ska få villkorlig frigivning.

2009/10:Ju369 av Elina Linna m.fl. (v, m, c, kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en särskild handlingsplan mot sexuellt våld.

2009/10:Ju372 av Agneta Berliner och Maria Lundqvist-Brömster (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjliggöra att barnahus startas i hela Sverige så att alla barn som utsätts för våld och övergrepp får rätt till skydd, stöd och en rättssäker utredning oavsett var de bor.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att gemensamma kriterier för barnahus avseende t.ex. finansiering, huvudmannaskap och organisation tas fram.

2009/10:Ju377 av Göran Thingwall (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kemisk kastrering, tillfälligt nedsättande av potensen, som påföljd till våldtäkt och försök till våldtäkt.

2009/10:Ju381 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om myndighetssamverkan i fråga om mäns våld mot kvinnor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetet mot mäns våld mot kvinnor och barn bör tas i ett samlat grepp som utgår ifrån en könsmaktsförståelse.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stimulera myndighetssamverkan i frågor om mäns våld mot kvinnor och barn, hedersrelaterat våld samt våld i samkönade relationer.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att män som bedöms som en risk i fråga om överträdelse mot besöksförbudet ska förses med elektronisk fotboja.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barn ska få ställning som målsägande, få ett eget juridiskt biträde i rättsprocessen samt att de ska få skadestånd av den som slagit en anhörig till dem och att barn ska ha rätt till full insyn och medverkan i processen.

2009/10:Ju387 av Raimo Pärssinen m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en årlig redovisning av samhällets åtgärder mot våld och övergrepp mot barn.

2009/10:Ju388 av Fredrik Olovsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkt besöksförbud.

2009/10:Ju391 av Désirée Pethrus Engström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbeta för en nollvision för att helt avskaffa mäns våld mot kvinnor.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en samtyckeslagstiftning i någon form snarast bör införas i svensk lagstiftning.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hotade kvinnor ska erbjudas trygghetspaket, larm, pepparsprej och kurser i självförsvar.

2009/10:Ju396 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kontinuerlig utbildning i frågor som rör våld mot kvinnor riktad till dem som arbetar med eller kommer i kontakt med dessa frågor i sitt arbete inom statliga myndigheter, kommuner, landsting och skolor.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett starkare samarbete bör etableras mellan polis, åklagare, socialtjänst, kommun och landsting kring våld mot kvinnor.

2009/10:Ju397 av Fredrik Lundh och Helén Pettersson i Umeå (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stimulera kommuner och landsting att inrätta fler barnahus.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över sekretesslagstiftningen för samverkan mellan myndigheter i stödet till barn.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utarbeta riktlinjer för vilket stöd ett barnahus ska erbjuda och att verksamheten även ska omfatta barn som bevittnat våld och sexuella övergrepp.

2009/10:Ju400 av Carina Ohlsson m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att brottsbalkens bestämmelse om fridskränkning bör utökas till att också omfatta handlingar som kränker barns rätt till frid.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av om det ska vara straffbart att misshandla inför barn och om barn som bevittnat eller upplevt våld ska betraktas som brottsoffer.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barnahus ska vara tillgängliga för barn i hela landet och då också för barn som bevittnat eller upplevt våld.

2009/10:Ju402 av Andreas Norlén och Inger René (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en reformering av sexualbrottslagstiftningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samtycke vid sexuella handlingar med allvarliga våldsinslag.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa det faktum att en våldtäkt äger rum i offrets bostad som ett rekvisit för att anse brottet vara grovt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ersätta rekvisitet ”hjälplost tillstånd” med rekvisitet ”en särskilt utsatt situation” i 6 kap. 1 § andra stycket brottsbalken.

2009/10:Ju414 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda frågan om barnmisshandel.

2009/10:Ju418 av Margareta Cederfelt och Lars-Arne Staxäng (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minska återfallsfrekvensen för våldtäktsdömda.

2009/10:Ju419 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att i det juridiska systemet införa kommunarrest för grov kvinnofridskränkning.

2009/10:Ju420 av Birgitta Ohlsson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utbilda kvinnofridshundar.

2009/10:Ju424 av Jan Lindholm m.fl. (mp, c, fp, kd, v, m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straff som är i proportion till brottens allvar när det gäller sexualbrott mot barn.

2009/10:Ju427 av Thomas Bodström m.fl. (s):

25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stalkning.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda kriminalisering då barn tvingas bevittna våld.

2009/10:C377 av Amineh Kakabaveh (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sekretesskydd inte ska försvåra kontraktskrivning för att ta lån, avbetala lån eller hyra lägenhet.

2009/10:So247 av Désirée Pethrus Engström (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka möjligheten att utfärda besöksförbud med barn som skyddsperson i de fall där barn bevittnat våld i hemmet.

2009/10:A414 av Lars U Granberg m.fl. (s):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kvinnofridslagstiftningen bör stärkas.

2009/10:A443 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser mot våld i samkönade relationer samt hedersrelaterade brott riktade mot homosexuella, bisexuella och transpersoner.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 28

Motion	Motionärer	Yrkanden
28. Motioner som bereds förenklat		
2009/10:Ju210	Mats G Nilsson (m)	2
2009/10:Ju250	Annika Carlsson (c)	1
2009/10:Ju265	Eva Olofsson m.fl. (v)	5, 10, 15, 19 och 37–39
2009/10:Ju269	Magdalena Andersson (m)	
2009/10:Ju288	Eva-Lena Jansson och Luciano Astudillo (båda s)	
2009/10:Ju297	Anne Marie Brodén (m)	
2009/10:Ju310	Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Margareta Pålsson (båda m)	
2009/10:Ju348	Yvonne Andersson (kd)	
2009/10:Ju357	Jessica Polfjärd (m)	
2009/10:Ju358	Jessica Polfjärd (m)	
2009/10:Ju362	Chatrine Pålsson Ahlgren (kd)	1–4
2009/10:Ju363	Chatrine Pålsson Ahlgren (kd)	
2009/10:Ju372	Agneta Berliner och Maria Lundqvist-Brömster (båda fp)	1
2009/10:Ju377	Göran Thingwall (m)	
2009/10:Ju391	Désirée Pethrus Engström (kd)	1, 4 och 6
2009/10:Ju400	Carina Ohlsson m.fl. (s)	2
2009/10:Ju402	Andreas Norlén och Inger René (båda m)	2–4
2009/10:Ju414	Ingemar Vänerlöv (kd)	
2009/10:Ju419	Birgitta Ohlsson m.fl. (fp)	
2009/10:Ju420	Birgitta Ohlsson (fp)	
2009/10:A443	Birgitta Ohlsson m.fl. (fp)	18